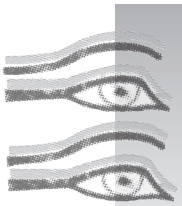

Hogyan lépjünk egyről a kettőre? A *K2* műhely múltja és jelene

BÉKÉSINÉ BOGNÁR Noémi Erika – NÉMETH Márton

Bevezetés – A *K2* projekt koncepciója, alapvető keretei

A Könyvtári Intézet *K2* kísérleti műhelysorozata 2010-ben indult, azzal a céllal, hogy teret adjon a könyvtári digitalizálási folyamatok kapcsán, illetve más szakmai területeken felmerülő új ötleteknek, megoldásoknak, kipróbált módszereknek – a *Könyvtár 2.0* szemlélet elterjesztésének. A könyvtárak jövőjének feltárása, megértése, a digitális technológiák alkalmazásának népszerűsítése végigkíséri a *K2* történetét.

Ebben az időszakban még idegenkedés volt tapasztalható a szakmában az informatikai eszközök, megoldások használatával kapcsolatban, sokan még csak figyelték, hogy az egyre divatosabbá váló informatikai szolgáltatások, technológiai hívószavak vajon miként is hatnak munkájukra, de nem találták e lehetőségek felhasználásának módját. A kezdetekben ezért fontos törekvésünk volt, hogy eloszlassuk a könyvtárosok esetleges félelmeit, bemutatva, hogy akár alapszintű informatikai ismeretek birtokában is nagyon sok új technológiai lehetőség áll a rendelkezésükre. Többféle szakmai szemszögből igyekeztünk bemutatni az informatikai eszköztárat, amelyre a könyvtárosok a munkájuk során támaszkodhatnak, és úgy igyekeztünk megszólítani a szakmában dolgozókat, hogy a felajánlott lehetőségek szervesen illeszkedjenek a munkájukhoz, kiegészítsék, hatékonyabbá tegyék a munkafolyamatokat.

A *K2* projekt céljai

A műhelysorozatot szervező csapat tudatosan kiemelt figyelmet fordított arra, hogy külsős szakértők segítségével vegyük számba azokat a kurrens technológiákat és trendeket, amelyek a könyvtári és közgyűjteményi terület számára is hasznosíthatók. Amellett, hogy friss szempontok, megközelítések váltak így megismerhetővé és alkalmazhatóvá a szakterületen, erősíteni tudtuk az együttműködéseket más területekkel, gyümölcsöző kapcsolatokat tudtunk kialakítani

más szakmák képviselőivel. Tudatosan kerestük a kapcsolatokat az egyetemeken, főiskolákon feltűnő fiatal tehetségekkel is, akiknek lehetőséget biztosítottunk a bemutatkozásra, erősítve ezzel munkaerőpiaci pozícióikat is. Fontosnak tartottuk, hogy az ismeretek megszerzésével egyidejűleg szakmai párbeszéd is kialakulhasson a résztvevők között: az előadások után minden esetben ösztönöztük az eszmecserét, és a 2019–2020-as évadban már workshopok keretében, valamint az online felületeken van lehetőség a közös gondolkodásra.

A *K2* projekt az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) *A nemzeti könyvtár az élethosszig tartó tanulásért* TÁMOP 3.2.4-08/2-2009-0002 pályázati programja keretében egy virtuális kutatócsoport életre hívása, illetve kísérleti műhely kialakítása nyomán jött létre. A kutatások fő irányaként az új technológiai trendek figyelése és az új technológiákkal kapcsolatos kísérleti tevékenység megalapozása fogalmazódott meg. A *K2* a TÁMOP-támogatás hatására indult, azonban következő évek során mindig törekedtünk a folytatásra, a folyamatos megújulásra, továbbá kerestük és megtaláltuk a lehetőségeket a megvalósításra. Napjainkban a témákat felvető és ismertető, az eszmecseréknek helyet adó rendezvények mellett a még nem publikált eredményeket az OSZK folyóiratai, a *Könyvtári Figyelő* vagy a *Könyv, Könyvtár, Könyvtáros* jelentetik meg.

A *K2* projekt keretei

A projekt első, 2010–2011-es szakaszában a fejlődési trendek figyelése, közreadása, illetve az informatikai eszköztár használatának bemutatására irányuló kutatás-fejlesztési tevékenység került fókuszba. Különös figyelmet fordítottunk arra, hogy a pályázati feltételekkel összhangban széleskörű összefogás alapozza meg a kísérleti műhely, illetve kutatócsoport működését. Három pillért alakítottuk ki. A belső bázist a Könyvtári Intézet Kutatási és Szervezetfejlesztési Osztálya (KSZO), az OSZK Informatikai Igazgatóság, illetve a Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK) osztály munkatársai *(Ládi László, Tóth Máté, Drótos László, Németh Márton)* képezték. A külső bázisnak két pillére volt: a piaci, illetve a felsőoktatási szférát is képviselő külső szakértői, illetve az ELTE-t képviselő egyetemi oktatói csapat (*Fodor János, Jóföldi Endre*), továbbá fiatal, tettrekész, konkrét digitális szolgáltatási, tartalomfejlesztési terveket felvázoló egyetemi hallgatók az ELTE BTK-ról (*Füzessi Károly* és *Kardos András*). Szakmai blogot hoztunk létre a *könyvtár.hu* felületén a projekt eredményeinek bemutatására, illetve a szakmai párbeszéd megalapozására.

Sajnos a sikeres indulást 2011–2012-ben nem követte azonnal folytatás, a TÁMOP pályázat, és ezzel az első fejezet lezárult. 2013-ban azonban megnyílt egy új lehetőség: a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával, a korábbi munka szervezésében is főszerepet játszó *Tóth Máté,* a KSZO vezetője irányításával egy új szakmai csapat vette fel a fonalat, s vitte tovább a *K2* szellemiségét. 2013-tól a Könyvtári Intézet Kutatási és Szervezetfejlesztési Osztály munkatársai, *Békésiné Bognár Noémi Erika, Horváth Adrienn, Juhász Réka, Nagy Andor* és *Tóth-Jávorka Brigitta* felelnek a szakmai programért, amit évről évre fejlesztenek, tökéletesítenek.

K2 szakmai napok 2010–2011-ben – Az első évad

Az első évadban a kísérleti műhely 8 alkalommal került megrendezésre.

Az első, a digitális könyvtári szféra különféle vonatkozásait, a közösségi alapú alkalmazásokat, megoldásokat bemutató szakmai nap 2010. április 21-én került megrendezésre az OSZK Dísztermében. Megjegyzendő, hogy már ekkor akkora volt az érdeklődés a rendezvény iránt, hogy élő online közvetítést biztosítottunk a helyszínről, mint ahogy az évad további hét eseményéről is.

Tóth Máté a bevezetőjében többször utalt arra, hogy a könyvtáros hallgatók és oktatók aktív közreműködésére van szükség a *Könyvtár 2.0* szemlélet elterjesztésében. A partnerkapcsolatok kiépítése során érzékeltük, hogy lazulóban vannak a hagyományos szerepek, jó lenne, ha a hallgatók elmondanák oktatóiknak, szerintük mit kell másképp csinálni, sőt, adott esetben akár „továbbképeznék" őket. Célként jelöltük meg többek között „instant alkalmazások" létrehozását, melyeket bármilyen könyvtár szabadon felhasználhat. Ehhez kapcsolódóan a hallgatók meghatározhatnák, szerintük milyen fejlesztésekre van szükség, mi az, amit akár saját maguk meg tudnak csinálni, és mihez kellene külső segítség. Ebből nem sok minden valósult meg, az önálló hallgatói kutatások eredményeinek viszont teret tudtunk adni, ennek kereteit később részletezzük.

Az előadások sorát Füzessi Károly – aki a *könyvtár.hu* egyik fejlesztőjeként is dolgozott – nyitotta, *Mitől kettő?* címmel. Áttekintést adott arról, miként gondolkodtunk ekkor a közösségi alapú online könyvtári szolgáltatásokról, majd *Buzai Csaba* a fentebb vázolt

elméleti keretek megvalósulását mutatta be a gyakorlatban az orosházi városi könyvtár példáján keresztül. A második szakmai nap 2010. május 21-én a digitalizálásról szólt. Az első kellemes meglepetés a résztvevők magas létszáma volt. A *Habók Lilla* által készített részletes összefoglalóból[1] kiderül, hogy Ládi László[2] és *Moldován István*, a MEK osztály vezetője[3] áttekintést adtak a hazai digitalizálási tevékenység eredményeiről és problémáiról. Hallhattunk a jövőt érintő fejlesztési elképzelésekről *Takács Dánieltől,*[4] hasznos volt a göttingeni digitalizáló műhely tevékenységét vázoló külföldi kitekintés. *Gönczi Péter,*[5] aki ekkoriban a göttingeni digitalizáló műhely munkatársa volt, előadásában sikeres példáját mutatta be annak, hogy a restaurálási és digitalizálási munkálatok milyen eredményesen hangolhatók össze.

2010. június 14-én egy különleges rendezvényt szerveztünk, két szekcióval. A technikai fejlesztők fórumának legfőbb célja az integrált könyvtári rendszerfejlesztők, illetve a könyvtár-informatikusok párbeszédének megalapozása volt. Sajnos, IKR-fejlesztői oldalról a résztvevők többsége lemondta a részvételt, így meglehetősen szűk körben zajlott a fórum, de így is érdekes ismeretekre lehetett szert tenni, például arról, hogy a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK) Budapest-gyűjteményének képanyagát a nonprofit felhasználási feltételekre és a szerzői jogra figyelemmel hogyan lehetett közösségi képmegosztó felületbe integrálni. A rendezvény másik szekciója a könyvtáros közönséget célozta. Számukra *Bíró Szabolcs,* az OSZK Informatikai Igazgatóságának akkori rendszerkönyvtáros munkatársa egy elegáns, nagyvonalú, de mégis részletes áttekintést adott a könyvtári web 2.0 világáról. Felvázolta a nemzetközi tartalomfejlesztési trendeket, szót ejtett az itthoni helyzetről, végül részletesen bemutatta az OSZK LibriVision katalógusfelületébe integrált web2-es szolgáltatásokat is.

A 2010. szeptemberi, immáron negyedik *K2* szakmai nap a gyakorlatközpontúsága miatt maradt emlékezetes. Az egy órás tutoriálok révén ízelítőt kaphatott a közönség a *DSPACE* digitális repozitóriumkezelő rendszer szolgáltatásairól *Harangi Gabriellá*tól, a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtár rendszerkönyvtárosától, kipróbálhatták a *Zotero* bibliográfia menedzselő Firefox böngésző kiegészítőjét Németh Márton útmutatásával, és a nyílt forráskódú, ingyenes integrált könyvtári rendszerként futó *Koha* világába is betekintést nyerhettek *Koroknai Sándor,* a balmazújvárosi Lengyel Menyhért Városi Könyvtár rendszergazdája jóvoltából.

A szeptember vége és az október igencsak sűrű lett a kísérleti műhelyben, ugyanis két nagyon fontos projektet is sikerült útjára bocsájtani: a Wikipédia-fejlesztést és a „23 dolog"-gal kapcsolatos online tanfolyamot. A Wikipédia-fejlesztésben való könyvtáros részvétel Drótos László ötlete volt, eredetileg azzal a tartalommal, hogy a magyar tudománnyal és művelődéssel kapcsolatos szócikkeket módszeresen nézzük át, javítsuk ki (amennyiben hibás), egészítsük ki (amennyiben hiányos), illetve fordítsuk le idegen nyelvre (amennyiben ez még nem történt meg). Augusztus és szeptember folyamán toboroztunk önkéntes könyvtárosokat, akik hajlandók voltak az idejüket és energiájukat rászánni erre a tevékenységre, és hozzájuk találtunk egy koordinátort is, Habók Lillát, aki képes volt kézben tartani és irányítani a munkát. Az első találkozónk a WikiMédia Alapítvány képviselőivel együtt az ELTE Könyvtár Tanszékén volt, ahol körvonalazódott egy új, kevésbé ambíciózus, ugyanakkor sokkal inkább hiánypótló tevékenység terve, a könyvtártudomány wiki portáljának elkészítése. Lilla összeállította a megírandó és a kiegészítendő szócikkek listáját, ebből mindenki ötöt-ötöt vállalt. A könyvtártudományi wiki portál sajnos nem jött létre,[6] de – ha a tervezettnél szerényebb mértékben is – növelni tudtuk a közösségi enciklopédiában a magyar nyelvű könyvtár- és információtudományi szakcikkek mennyiségét.

A másik jelentős fejlesztésünk ebben az időszakban a „23 dolog" online tanfolyam volt Takács Dániel vezetésével. A „23 dolog" egy *Helene Blowers* nevű amerikai könyvtáros kezdeményezése volt 2006-ban, amely 23, blogbejegyzésen keresztül kiadott, egyszerűen megoldható feladattal vezette be a szakmabelieket a web 2.0 világába. Takács Dánielt eredetileg azzal bíztuk meg, hogy fordítsa le és adaptálja a hazai könyvtárak igényeihez a „23 dolgot" (a könyvtárosi munkát támogató web 2.0 eszközöket), majd egy szakmai napon mutassa be mindezt, ő azonban továbbfejlesztette az ötletet, és javasolta, hogy építsünk erre a tematikára tanfolyamot. 2010. október 28-án, az ötödik szakmai napon tartotta meg a kezdő előadást, amelynek célja a web2-es közösségi információs készségek és képességek elsajátítása volt. Azt is terveztük, hogy a résztvevő könyvtárosok később a saját környezetükben adják majd tovább, akár újabb kurzusok révén az így megszerzett tudást, hiszen a bemutatott nyílt forráskódú, ingyenes rendszer csak a képzés kereteit adta meg, azt változatos módon implementálták már a saját körülmények, szakmai elgondolások köré szerte Európában. A tanfolyam

egy alkalommal nagy sikerrel zajlott le. A tanfolyamon részt vett könyvtáros kollégák viszont sokat profitáltak abból, s implementálták tudásukat saját munkahelyi környezetükben.

Ezt követően *Damokos Bence,* a magyar Wikipédia munkatársa segítségével betekintést nyerhettünk a Wikipédia szerkesztésének rejtelmeibe is. A harmadik fő témánk a Wordpress tartalomkezelő rendszer alapjainak bemutatása volt Takács Dániel segítségével.[7]

A 2010. év utolsó szakmai napjára *A digitalizálástól az e-könyvekig* címmel, november 24-én került sor. Nagy-Britannia Magyarországi Nagykövetsége jóvoltából vendégünk volt *Robin Prior*, a – többek között a British Library-nek is digitalizálási szolgáltatásokat nyújtó – ADS (Advanced Data Services Ltd.) képviseletében. Bemutatót tartott *Tóth Tamás* (IRead) az elektronikus tartalmak szerzői jogi védelmének legújabb technikai lehetőségeiről. Ezután az *http://ekonyvolvaso.blog.hu/* egyik szerzője, *Székffy Tamás* az e-könyveket mint adathordozókat ismertette, egyben néhány eszközt mutatott a hazai piacról. Az e-könyvek előállításának, dokumentumtipológiájának, szolgáltatásának, illetve archiválásának kérdéskörét több oldalról is megvilágították előadóink: Drótos László, valamint *Kerekes Pál* és *Weiler Péter* e-könyves szakírók.

A rendezvénysorozat 2011. március másodikán folytatódott, a szakmai nap szervezésében együttműködtünk a brit nagykövetség kereskedelmi képviseletével, amely finanszírozta a szigetországbeli előadók szállás- és útiköltségét. A tartalmak vizuális megjelenésére fókuszáló program[8] *Bánkeszi Katalin,* a Könyvtári Intézet igazgatója bevezető előadásával kezdődött, majd egy ausztrál, illetve két, British Library-hez kötődő kezdeményezésről hallhattunk esettanulmányokat. *Michael Stocking* a régi könyvek megjelenítéseinek kihívásairól osztotta meg ismereteit a résztvevőkkel, amely hasznos információkat jelentett arra vonatkozóan, hogyan lehetne a könyvritkaságokat élményszerűen, digitalizált formában megismertetni a felhasználókkal. *Ben Sullivan* egy múzeumi objektumokat menedzselő keretrendszer működését prezentálta, melynek segítségével a múzeum dolgozói és vezetői is naprakészen nyomon követhetik a gyűjtemény sorsának alakulását. *John Nolan* a British Library automatizált dokumentumkezelő rendszerét mutatta be. *Korotij Ágnes* egy magyar fejlesztő cég, a Kovex Computer Kft. képviseletében egy új tartalomkezelő szoftverről beszélt, amely alkalmas lehet tudásbázisok építésére.

A *K2* sorozat első szériáját egy olyan rendezvény zárta, amelyből sikerült később hagyományt teremteni. Az egyetemista előadóinkat a hazai könyvtár- és információtudományi kutatás egyetemi műhelyeiből hívtuk meg a tanszékvezetőkkel és az intézetigazgatókkal történt konzultációt követően.[9] Célunk volt, hogy a könyvtárak megismerhessék a munkaerőpiacra az elkövetkező hónapokban kilépő tehetséges fiatal könyvtárosokat. Nagyon sok érdekes téma került terítékre.[10] Az első előadás egy, az ELTE-n kidolgozott innovatív hallgatói projekt, az *iNapló* bemutatása volt. A különféle digitális módszerekkel végzett gyűjteményfeldolgozási tevékenységeket *Strbka Eszter* ismertette,[11] *Mészáros Kornélia* az információkeresés akkoriban frissen felmerült problémáiról tartotta előadását.[12] *Racskó Réka* a tanári munka digitális erőforrásait tekintette át,[13] *Fülep Ádám* a közoktatás e-papír használati kísérleteiről beszélt,[14] *Bereczki Bálint*[15] a bakelitlemezek digitalizálásának kihívásairól szólt. A Pécsi Tudományegyetem hallgatói, Bognár Noémi Erika, *Kozma Zsófia* és *Tormási Gabriella*[16] egy kutatási projektről számoltak be, amelynek során a könyvtári blogokat mint virtuális közösségi tereket vizsgálták meg. *Kornhoffer Mónika*[17] a webarchiválás fontosságáról és nemzetközi gyakorlatáról tartott előadást, A Szegedi Tudományegyetem hallgatói közül *Nagy Gyula*[18] a személyes információmenedzsmentről nyújtott áttekintést. *Molnár Sándor*[19] pedig egy hely- és művelődéstörténeti célú temetői nyilvántartó rendszer fejlesztését mutatta be.

Szakmai napok 2013-tól napjainkig

A második évad

A *K2* kísérleti műhely a Nemzeti Kulturális Alap támogatásának köszönhetően 2013-ban újra folytathatta tevékenységét.[20] 2012-ben megalakult az Országos Széchényi Könyvtárban az *Egyesülés az e-könyvekért* elnevezésű szakmai együttműködési fórum, amely az elektronikus olvasás piacának meghatározó szereplőit – köztük a Könyvtári Intézetet és a Magyar Elektronikus Könyvtár Egyesületet – fogta össze. Részben ez az egyesülés ihlette 2013-ban a *K2* programsorozat címét és tematikáját. A Nemzeti Kulturális Alaptól *Villanyolvasás, villanykönyv* címmel nyertünk pályázati támogatást, elgondolásunk a tartalmak elektronikus eszközökön történő olvasására koncentrált. A technológiai trendek folyamatosan alakítják az olvasás világát és élményét is, ezért fontos megismerni a szakmán belül és kívül létrejövő újdonságokat. A négy alkalmas programsorozatból kettő az elektro-

nikus olvasáshoz, szélesebb értelemben a kultúrafogyasztáshoz kapcsolódó technológiák egy-egy fontos részterületét (a mobiltechnológiák és az elektronikus könyv könyvtárak és közgyűjtemények számára elérhető lehetőségeit) tárta fel, kettő pedig egy-egy jelentős fejlesztői kör (egyetemek és vállalati szféra) legújabb kutatási eredményeit mutatta be. Eltérően a korábbi *K2* kísérleti műhelynapoktól, a szakmai szereplők mellett kifejezetten célközönségnek tekintettük a bölcsész, a gazdasági és a műszaki területeken tanuló egyetemi hallgatókat, illetve mindenkit, aki az elektronikus olvasás iránt érdeklődik.

Az első rendezvényre 2013. február 7-én *Mobilizált könyvtári szolgáltatások* címmel került sor. Az okostelefonok elterjedtsége, használata rohamosan nőtt, ezért jelent meg az igény arra, hogy a közgyűjteményi szolgáltatásokat ezeken, és a további mobil eszközökön is elérhetővé tegyék. Az eszközök fő jellemzőit, a hozzájuk kapcsolódó platformokat,[21] a mobiltelefonra optimalizált honlapok sajátosságait és a kialakítására szolgáló technikákat mutatták be az előadók,[22] majd konkrét esettanulmányokat, szolgáltatásokat és jó példákat ismertettek a vállalati, a könyvkiadói és a múzeumi szférából. Kiemelten foglalkoztunk a QR-kóddal, amelyet a kiadók magazinokban és tudományos szövegekben egyaránt használnak, videókkal is kiegészítve a szöveges tartalmakat.[23] A könyvtárak is alkalmazhatják a QR-kódot szolgáltatásaik fejlesztésére, például a bejáratnál az olvasók alapvető információkat kaphatnak a könyvtárról videó vagy kép formájában is, vagy olvasmányokat lehet ajánlani ezzel a módszerrel.[24] Sok esetben a használók előnyben részesítik az audio és videó tartalmakat a tisztán szöveges leírásokkal szemben, ezért akár egy irodalmi sétához is lehet olyan alkalmazást fejleszteni, amely mobil eszközökről elérhető.[25]

A második, *E-könyvek: eszközök, tartalmak, használat* című szakmai napon, április 4-én az elektronikus könyvolvasás világába nyerhettünk betekintést. Már 2013-ban is égető kérdés volt az elektronikus könyvek könyvtári szolgáltatása (amire azonban a mai napig nem sikerült általánosan elfogadott megoldást találni). A téma aktualitását az adta, hogy egyre több e-könyv került forgalomba, a használóknál is megjelentek az elektronikus könyvolvasó készülékek, és jellemzővé vált a folyamatos mobileszköz-használat. A szerzői jogi kérdések, az üzleti megfontolások és a használók minél szélesebb körű könyvtári kiszolgálásának igénye azonban sok esetben egymással ütköző szempontok. A szakmai nap célja az volt, hogy betekintést adjon a szakmai viták fő érveibe, és áttekintést nyújtson a tartalmakról, az eszközökről és az e-könyv piac helyzetéről. Ennek érdekében bemutatóval is készültünk, a szakmai nap szünetében a vendégek a legújabb elektronikus könyvolvasókat vehették kézbe, próbálhatták ki. Az előadások bemutatták az e-könyv olvasókkal kapcsolatos legújabb piaci trendeket[26] és az e-papír közoktatás területén történő alkalmazásának módjait[27] is. A felhasználók jelentős része nem kifejezetten olvasásra kifejlesztett eszközökön szeretne tartalmat fogyasztani, ezért a táblagépek és az okostelefonok által kínált lehetőségeket is fontos volt számba venni,[28] csakúgy, mint tájékoztatni a közönséget arról, hogy a Magyar Elektronikus Könyvtár is bőséges lehetőséget jelent az elektronikus könyvolvasókkal rendelkezőknek tartalmak beszerzésére e-könyves formátumokban.[29]

Az évad harmadik alkalmán, június 6-án ismét a felsőoktatási hallgatóké volt a főszerep, öt intézmény hét hallgatója tárta kutatásait a szélesebb szakmai nyilvánosság elé. A témák meglehetősen sokfélék voltak, kezdve a számítási felhő és a könyvtár lehetséges kapcsolataival,[30] a közérdekű tájékoztatás új útjain, a *Digital signage* megoldásokon át[31] a tanyák bekapcsolásáig az információs társadalomba,[32] amely a földrajzi értelemben hátrányos helyzetben lévők esélyegyenlőségi lehetőségeit növeli. Szó volt még a nyílt hozzáférésről,[33] az online könyvcsere lehetséges tereiről,[34] az elektronikus könyvek kölcsönzéséről az Egyesült Államokban[35], valamint a felsőoktatási tankönyvek új útjairól, a diákok új tankönyvhasználati szokásairól.[36] Az évad utolsó rendezvényére szeptember 25-én került sor *Vállalati innovációk az információ- és tartalomszolgáltatásban* címmel. A fő cél az volt, hogy bemutassuk a vállalati szféra fejlesztési irányait, és olyan profitorientált szervezetektől érkezzenek az előadók, amelyek újdonságot jelentő termékeikkel a könyvtárakat célozzák meg, és új szemléletet képviselnek az információszolgáltatás különböző területein. Betekintést nyerhettünk a könyvtári rekordok új kontextusokban való megjelenítésének megoldásaiba[37], az EBSCO rendszerének legújabb fejlesztéseibe,[38] az elektronikus könyvek szolgáltatásának alternatív gyakorlataiba,[39] vagy az olvasásnépszerűsítés új kezdeményezéseibe.[40]

A harmadik évad

A harmadik évadra 2014 és 2015 folyamán került sor. A négy alkalomra tervezett rendezvénysorozatból kettőn a digitális tartalmak szolgáltatásának új le-

hetőségeit, valamint ezek környezetét ismerhettük meg szakértők segítségével, kettő pedig – a hagyományokhoz hűen – egy-egy jelentős fejlesztői kör (az egyetemek és a vállalati szféra) témába vágó legújabb kutatási eredményeit mutatta be.[41]
Az első rendezvényt 2014. október 8-án tartottuk *Digitalizálás és elektronikus hozzáférés* címmel, amelyen előadóink segítségével először feltártuk a digitalizálással kapcsolatos hazai problémákat, majd ezt követően több sikeres projekt műhelytitkaiba nyertünk betekintést[42]. December 3-án került sor a *nyílt hozzáférésről* szóló műhelynapra. A nyílt hozzáférés mozgalom a közpénzből finanszírozott kutatási eredmények teljes nyitottságát szeretné elérni. A rendezvényen elsősorban a gyakorlati tudnivalókat közvetítettünk, amelyek segítségével az egyes intézmények is támogathatják ezt a törekvést.[43] 2015. április 8-án *Vállalati innovációk* című rendezvényünkön – amelynek tematikáját tudatosan illesztettük be ismétlődően a *K2* sorozatba – azok a legújabb vállalati fejlesztések mutatkoztak be, amelyekkel a közgyűjtemények szolgáltatásai korszerűsíthetők. Előadóink segítségével bepillantást nyerhettünk abba, hogy a profitorientált szervezetek miként támogatják az ötletek és innovatív gondolatok szabad áramlását. A szakmai nap a nagyvállalati információszolgáltatás gyakorlatáról, a Richter Gedeon Nyrt.-nél alkalmazott web-könyvtár koncepcióról, a Prezi innovatív környezetéről, az Ötletműhelyéről, továbbá a MOL Nyrt. könyvtári szolgáltatásairól szólt.[44]
Az évad utolsó, május 20-ai rendezvényén ismét a hazai egyetemek tehetséges fiataljai mutatták be a könyvtári technológiák használatával kapcsolatos kutatásaikat, az előadókat és a témákat ez esetben is a hazai informatikus könyvtáros képzőhelyek tanszékvezetőinek és intézményigazgatóinak ajánlásai alapján választottuk ki. Számos izgalmas előadást hallottunk, köztük a mobil eszközökön való olvasásról, az ókori Alexandriai Könyvtár modelljéről a virtuális térben, a mikrotranzakciós módszerek felhasználásáról könyvtári környezetben, arról, hogy a 14–18 évesek milyen módokon és témákban aktívak a digitális térben, az adatbányászat alkalmazhatóságának módszereiről és lehetőségeiről, valamint a DRM technológiák biztonságosságáról.[45]

Új koncepció – a *K2* mint továbbképzési sorozat

A 2017–2018-as évadtól kezdve a rendezvényeket továbbképzési sorozatként valósítjuk meg. Ezzel a koncepcióval egyrészt reagáltunk az NKA pályázati kiírásában tükröződő használói igényekre, másrészt hangsúlyozni kívántuk feladatvállalásunkat a könyvtárosok új technológiákkal kapcsolatos kompetenciáinak bővítése terén.
Ebben az évadban a korszerű könyvtár jellemzőit kerestük. A négy alkalmas sorozatból az elsőt a digitalizálás és elektronikus hozzáférés kérdéskörének szenteltük, második alkalommal a könyvtárak új szerepeire, a harmadik alkalommal a jövő könyvtári tereire fókuszáltunk, a negyediken pedig egyetemi technológiai kutatásokat ismerhettünk meg. A témák és az előadók kiválasztása során törekedtünk arra, hogy a legtöbb érintett könyvtártípusban dolgozó könyvtári szakember megszólaljon, illetve olyan projektek kapjanak lehetőséget a bemutatkozásra, amelyek korábban máshol nem.
A továbbképzési sorozat első alkalmára 2017. szeptember 26-án került sor *A könyvtári digitalizálás jelene és jövője* címmel.[46] (*1. kép*)
Az alkalom megszervezésének aktualitását a *Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia* (KDS) megjelenése jelentette. A nap során a KDS, az *Országos Könyvtári Rendszer Projekt* és a digitalizálási tevékenységgel kapcsolatos célok, valamint a PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont digitális tartalomszolgáltatása állt a középpontban. 2017 nyarán a Könyvtári Intézet Kutatási és Szervezetfejlesztési Osztályán országos felmérést végeztünk a digitalizálásról, ennek eredményei[47] szintén bemutatásra kerültek.[48] A következő alkalommal, 2017. november 30-án arra kerestük a választ, hogyan újulhat meg egy könyvtár, milyen új szerepeket vehet fel a változó világban, továbbá milyen új szolgáltatásokkal lehet bővíteni a portfolióját. A nap címe *Könyvtárak új szerepben: innovatív szolgáltatások* volt. Az átalakuló igények ismeretében megújuló vagy új szolgáltatásokra van szükség, ezért az előadások olyan lehetséges irányokat mutattak be, amelyek frissíthetik a szolgáltatási palettát. A vállalkozói réteg kiszolgálására jó lehetőség lenne a közösségi irodákhoz hasonló szolgáltatást létrehozni könyvtárakban is, a közös alkotás, tanulás megvalósulhatna a könyvtári alkotóterekben (makerspace-ekben). A könyvtári szolgáltatások színesítése történhet játékosítással, illetve igény lehet könyvtári környezetben zajló coachingra, vagyis a bibliocoachingra is.[49] A szolgáltatások megújulása mellett a könyvtári terek funkciói is folyamatosan változnak, ezért a harmadik műhelynapunkat 2018. április 20-án *A jövő könyvtári terei* címmel szerveztük.[50] A könyvtár digitális térben való megjelenése mellett a fizikai könyvtári terek sem

1. kép

Pillanatképek A könyvtári digitalizálás jelene és jövője című továbbképzési napról, 2017. szeptember 26-án

veszítik el a jelentőségüket, de új funkciókat fognak betölteni a jövőben, és mind a közkönyvtárak, mind a felsőoktatási könyvtárak esetében is fontos feladat újragondolni a felhasználói igényeket. Ez alkalommal innovatív, korszerű hazai és nemzetközi megoldásokat ismertettünk meg a szakmai közönséggel, a kérdést több könyvtártípus szemszögéből is megvizsgálva. A felsőoktatási könyvtáraknak mindig az elsők között kell reagálniuk a változásokra, a dinamikus egyetemi környezet igényeire, az egyetemi polgárok minél jobb kiszolgálását tartva szem előtt. Azonban nemcsak ebben a könyvtártípusban, hanem a legkisebb településeken, a KSZR szolgáltatóhelyeken is nagy változások, folyamatos térkorszerűsítések történnek. A könyvtári helyiségeknek szerethető tereknek kell lenniük, amelyre Győr-Moson-Sopron megyei példákból kiindulva világított rá az egyik előadó. Fontos irány a zöld könyvtári környezet kialakítása is, amelyre több példa is van már Magyarországon. A tatabányai megyei hatókörű városi könyvtárban 2010 óta foglalkoznak az ökológiai gondolkodással, a környezettudatosság terjesztésével, az erre koncentráló szemléletformálással, programok szervezésével, a környezeti információk kiemelt gyűjtésével

és szolgáltatásával. A fizikai terek mellett egy online közösségi tér is bemutatásra került: a *Cselekvő Közösségek Wiki*, amely sok könyvtári vonatkozású szócikket is tartalmaz.[51] 2018. május 25-én zajlott a továbbképzési sorozat utolsó szakmai napja *Egyetemi technológiai kutatások* címmel. Ezúttal vegyes volt a kép a feldolgozott témákat illetően: a könyvtárosok helyzetével kapcsolatos felmérés eredményei, a digitalizálás következtében a könyvtárakban lezajló szervezeti változások, a személyzet nélküli könyvtárak lehetőségei, a Koha integrált könyvtári rendszer használata, valamint a mozgáskorlátozottak és érzékszervi fogyatékossággal élők könyvtárhasználatának segítése került középpontba.[52]

A 2018–2019-es évadban a digitális és online szolgáltatásokra helyeztük a hangsúlyt.[53] A feldolgozandó témák közé választottuk a digitálisan keletkezett („born digital") dokumentumok megőrzését, szolgáltatását, a könyvtárak oktatást támogató munkájába az online eszközök bevonásának lehetőségeit, a könyvtári marketing online szegmensét, valamint – az előző évekhez hasonlóan – egyetemi kutatások áttekintését. Az évad első továbbképzési napján, 2018. október 10-én a téma hazai jó gyakorlatait mutattuk be a következő területeken: a „*born digital*" fogalma, szerzeményezés, webaratás, „born digital" tartalmak az elektronikus könyvtárban, digitális formában született tartalmak katalogizálása és hosszú távú megőrzése.[54] 2018. december 4-én *Oktatástámogatás elektronikus és online eszközökkel* címmel rendeztük meg a második alkalmat. A digitális tartalmak újrahasznosítása számos területen megvalósulhat, ezek közül az egyik legfontosabb az oktatás támogatása. Arra kerestük a választ, hogy a különböző típusú könyvtárakban hogyan oldható meg ez a feladat, milyen megváltozó oktatási és tanulási módszerek válhatnak be a XXI. században. A nap során közkönyvtári, nemzeti és felsőoktatási könyvtári példák mellett az általános iskolások körében is népszerű, a könyvtári környezetbe adaptálható robotika-foglalkozások tapasztalatai is terítékre kerültek. A hazai archívumok, adatbázisok is bekapcsolhatók az oktatásba, akár könyvtárban megtartott különböző foglalkozásokkal. Az oktatás azonban már nemcsak a fizikai térben folyhat, hanem e-oktatás formájában is, amely szabadságot és rugalmasságot biztosít a tanulók számára a tanulás üteme, időbeosztása és helye tekintetében. Egyetemi könyvtári környezetben is egyre jobban felértékelődik a hallgatók támogatásában az online eszközök használata.[55] A sorozat harmadik alkalmát, 2019. március 19-én, az *online kommunikáció és marketing* legfontosabb kérdéseinek szenteltük.[56] A könyvtár társadalomban betöltött szerepe folyamatosan változik, hiszen alkalmazkodnia kell a digitalizáció és a világháló térnyerése miatt megváltozott igényekhez. Ez együtt jár korszerű szolgáltatások elindításával és a könyvtári marketing és kommunikáció, valamint a kommunikációs csatornák gyökeres átalakulásával. A könyvtárak egyre nagyobb hangsúlyt fektetnek erre a területre, hiszen nem elég csupán a szolgáltatásfejlesztés, az új és megújult szolgáltatásokat meg is kell ismertetni a használókkal. Bár a marketing alap-törvényszerűségei nem igazán változnak az évek alatt, de a megvalósítás és tervezés annál inkább. Nagy hangsúlyt kap az online kommunikációban a könyvtár honlapja, éppen ezért, illetve a folyamatos fejlődéshez nagyon fontos a mérés, a weboldalak teljesítményének figyelése, növelése, erre jó eszköz az ingyenes Google Analytics. A könyvtárak más ingyenes eszközt is fel tudnak használni kommunikációjuk színesítésére, ilyen például a Canva, amely egyszerűen biztosítja a grafikák előállítását.

Az évad utolsó alkalmán, 2019. május 21-én *egyetemek fiatal tehetségei mutathatták be a könyvtártudomány többféle területét érintő kutatásaikat.*[57] Ez az alkalom lehetőséget teremtett a pályakezdőknek és a doktoranduszoknak a szélesebb szakmai publikum előtti bemutatkozásra, munkájuk ismertetésére. Az előadások alapján betekintést nyerhettünk kulturális örökségünk digitalizálásának problémáiba, a modern formai feltárás lehetőségeibe, a szemantikus adatpublikáció gyakorlati kérdéseibe, valamint a felhasználóközpontú könyvtárak kialakulásának történetébe.

Határtalan könyvtár

A 2019–2020-as évadban a tízéves jubileum alkalmából megújult koncepcióval folytatjuk a *K2* szakmai sorozatot *Határtalan könyvtár* címmel, négy alkalommal. Olyan határterületeket járunk körül, mint a könyvtárak szerepe az okos városokban, az álhírek elleni küzdelem, a célcsoportokra szabott könyvtári marketing, vagy a könyvtárak hatása a társadalomban, a hatásmérés lehetőségei. Az új koncepció alapján az első előadást túlnyomórészt egy könyvtárosszakmán kívüli előadó tartja, a másodikat egy szakmabeli, majd kisebb csoportokban workshopot tartunk, amelyen a résztvevők feladatokat, problémákat oldanak meg. Arra törekedtünk, hogy a szakmán túlmutató, szélesebb rálátást biztosítsunk az adott témában, illetve igyekeztünk a résztvevőket na-

2. kép

Workshop a 2019. november 5-én megrendezett Okos városokban okos könyvtárak című továbbképzési napon

gyobb aktivitásra sarkallni, valamint a gyakorlati problémák megoldása felé terelni a figyelmüket.

Az évad első alkalma 2019. november 5-én *a könyvtárak okos városokban betöltött szerepéről* szólt, az együttműködésekre és a fejlesztési irányokra fókuszálva.[58] (*2. kép*)

Céljaink között szerepelt az okos város koncepciójához való kapcsolódási pontok feltárása, valamint az eddigi eredmények, gyakorlatok és a jövőbeni tervek széles körű könyvtárszakmai megismertetése is.[59] A workshop során feltérképeztük, hogy különböző területeken a könyvtárak hogyan tudnának hozzájárulni az okos városok kialakításához, valamint hogy miként lennének képesek megmutatni azt a potenciált, amivel rendelkeznek az okos városok megteremtéséhez.[60] Az aktuális évad második napja a *könyvtárak szerepéről szólt az álhírek elleni küzdelemben* 2019. december 3-án, amivel fel kívántuk hívni a szakma figyelmét az álhírek társadalmat befolyásoló jelentőségére és arra a fontos szerepre, amelyet a könyvtárak mint a hiteles információ bázisai felvállalhatnak használóik tudatos és kritikus hírfogyasztásának fejlesztésében.[61] A harmadik alkalom során a *célcsoportokra szabott könyvtári marketing* került górcső alá.[62] A koronavírus járvány kapcsán érvényben lévő korlátozó intézkedések miatt rendhagyó módon, az online térben került megrendezésre, 2020. április 29-én, nagy sikerrel.

Értékelés és jövő

A *K2* programsorozat a TÁMOP-támogatás hatására indult, azonban következő évek során mindig törekedtünk a folytatásra, a folyamatos megújulásra, továbbá kerestük és megtaláltuk a lehetőségeket a megvalósításra. A számok nyelvén is impozáns eredményeket tudunk felmutatni. A *K2* elmúlt 10 évében összesen 28 rendezvényt tartottunk, amelyen 111 előadás hangzott el, az eseményeken résztvevők száma pedig közel 1800 fő volt. A programjainkat virtuálisan követők számával ennél is több. A legfontosabb eredményeinket azonban nehéz lenne számszerűsíteni. A műhelymunka során kialakított együttműködésekkel sok esetben könyvtárak közötti, máskor vállalati szereplőkkel való kooperációkat segítettünk elő, hozzájárultunk a privát szféra és a közgyűjtemények közötti tudástranszferhez. Nagy vállalatok, innovatív szervezetek, egyetemek kutatásai mellett megjelentek a különböző könyvtártípusok gyakorlati tapasztalatai, amelyekben a közös minden esetben az újdonság és a gyakorlati szemlélet volt. Szintén nehéz a számok nyelvén kifejezni azt az értéket, amelyet az egyetemi hallgatók bevonásával értünk el. Számos, annak idején a *K2*-n bemutatkozó hallgató dolgozik jelenleg is nagy intézményekben, felelősségteljes munkakörökben. Sikernek tartjuk, hogy, ha akár csak egy kis mértékben is, a műhely képes volt hozzájárulni a fiatalok előmeneteléhez.

Nagy eredménynek tartjuk, hogy tíz éven keresztül fenntartható maradt a szakmai program, amelynek a titka a folyamatos megújulás, a változó körülményekhez való alkalmazkodás. Szerettük volna, ha a programsorozat folyamatosan fejlődik, célunk mindig is az volt, hogy olyan aktuális témákat dolgozzunk fel, amelyek a könyvtárakat segítik továbbfejlődni, vagyis az elhangzottak, tapasztaltak felhasználásával „egyről a kettőre jutnak".

A témaválasztásnál folyamatosan követjük az aktuális könyvtári és más technológiai trendeket, és azok közül válogatunk, amelyek az aktuális évad céljaihoz illeszkednek. A *K2* minden évben továbbfejlődött, minden évben valami újítást vezettünk be, nemcsak a tematikában, de minden eszközt és módot igyekeztünk megragadni, amellyel, úgy gondoltuk, magasabb szintre tudjuk emelni ezt a szolgáltatásunkat. 2013-ban például több kiadóval együttműködve egy e-könyv csomagot kaptak a résztvevők, hogy mindenkinek legyen saját személyes tapasztalata is ezen eszközökkel kapcsolatosan. A vendégek a legújabb elektronikus könyvolvasókat kézbe is vehették, kipróbálhatták. A 2017–2018-as évadban létrehoztunk egy almenüt a Könyvtári Intézet honlapján (https://ki.oszk.hu/k2), ahol egy helyen tesszük elérhetővé a sorozat évadjaival kapcsolatos tartalmakat: meghívókat, beszámolókat, az előadások prezentációit és az azokról készült videókat. Újításként vezettük be a rendszeres online elégedettségmérést. A tervek alapján szervezzük a programot, majd folyamatosan ellenőrizzük, hogy mennyire tudtunk megfelelni a saját céljainknak és az igényeknek is. Az elemzés után az eredmények alapján avatkozunk be, hogy az esetleges hibákat folyamatosan tudjuk javítani. A kérdőíveket úgy alakítottuk ki, hogy összehasonlíthatók legyenek egymással, csak az előadók nevét és az előadások címét aktualizáljuk. A kérdéssort az alkalmak után e-mailben küldtük ki azoknak a kollégáknak, akik aláírták a jelenléti íveket. A lefolytatott elégedettség- és igényfelmérések során minden továbbképzési nap után megkérdezzük a résztvevőket, hogy milyen témák érdeklik őket, milyen témában szeretnének előadásokat hallgatni. A visszajelzéseket a következő évi pályázat megírásakor vesszük figyelembe.

2018–2019-ben első alkalommal vezettünk be egy szolgáltatáscsomagot, amit a Könyvtártudományi Szakkönyvtárral együtt dolgoztunk ki és valósítottunk meg, és az újítás nagy sikerrel mutatkozott be. A Könyvtártudományi Szakkönyvtár állományát és a munkatársainak szaktudását is becsatornáztuk a programjainkba, amellyel egy folyamatos együttműködés vette kezdetét. A rendezvények során az érdeklődők válogathattak a Könyvtártudományi Szakkönyvtár (KSZK) friss, az aktuális témához kapcsolódó beszerzéseiből és újdonságként a KSZK minden alkalommal összeállított egy válogatott cikkeket tartalmazó bibliográfiáját is, amely segítheti a résztvevők elmélyülését a továbbképzési napokon feldolgozott témákban. A közzétett bibliográfiákat folyamatosan felkeresik a könyvtárosok. Új szolgáltatásunk volt a 2018–2019-es évadban az interaktív játék is: a Kahoot vagy a Mentimeter segítségével a szakmai napok végén a jelenlevők tesztelhették az elhangzott előadásokon szerzett tudásukat, a legjobban válaszoló játékos szakmai kiadványokból összeállított ajándékcsomagot kapott.

A jelenlegi, 2019–2020-as évadban a tízéves jubileum alkalmából ismét átgondoltuk az egyes alkalmak szerkezetét, így most minden alkalommal csak két előadásra kerül sor: az adott témára egy, a határterületen járatos szakértő mellett egy könyvtári szakértő is reflektál. Az előadásokat workshop követi, annak érdekében, hogy az elhangzottakat a résztvevők közösen gondolhassák tovább, megtervezhessék a gyakorlatba való beépítést, kifejezhessék az újításokhoz és a fejlesztésekhez kapcsolódó meglátásaikat, javaslataikat. Másik újításunk az, hogy elindítottunk egy Facebook csoportot *K2 továbbképzési sorozat* néven (https://www.facebook.com/groups/k2sorozat), ezzel is szeretnénk helyet biztosítani a párbeszédre, továbbá jó példák megosztására akár a rendezvény után is. A célunk a csoporttal az, hogy már a *K2* szakmai napok előtt információt adjunk az aktuális témáról. Ebben nagy segítésünkre vannak a Könyvtártudományi Szakkönyvtár munkatársai, akik nemcsak a kapcsolódó bibliográfiát készítik el, de más, témába vágó, érdekes cikket tesznek közzé a csoportban. Ebben az évadban hűségprogramot vezettük be, a részvételt egy erre a célra készített kártyán lehet igazolni, pecsételős rendszerben (amikor csak online-részvételre van lehetőség, akkor a „pecsétet" digitális jelvény helyettesíti). Aki ebben az évadban legalább 3 pecsétet összegyűjt, különleges nemzeti könyvtári szakmai programon vehet részt. A célunk, hogy egy olyan, az innovációkra nyitott szakmai kört hozzunk létre, amelynek tagjai tudatosan, szorosabban kapcsolódnak egymáshoz, így ezzel könnyebbé tudjuk tenni a szakmai együttműködést, a párbeszédet.

Nagy hangsúlyt fektetünk a marketingtevékenységre a programok meghirdetésekor: közzétesszük az esemény meghívóját a Könyvtári Intézet honlapján, a Facebook-on a saját, illetve más könyvtári csopor-

tokban, plakátot helyezünk ki több intézményben, továbbá személyre szóló meghívót küldünk azoknak az érdeklődőknek, akik korábban jelezték számunkra, hogy szeretnének értesítést kapni. A meghívó mellett a népszerűsítés kedvéért két videót is készítettünk.[63] Jelenleg az új koronavírus-járványhoz való igazodás is hozott újítást: az évad harmadik alkalmát először a *K2* történetében online rendeztük meg. Egy új rekordot is felállítottunk: a meghirdetéstől számítva kevesebb mint 24 óra alatt elérte a rendezvény a maximális befogadólétszámot. Ez a speciális helyzet előnyt és hátrányt is jelent egyben. Hátrány, mivel nem valósulhat meg személyes találkozás, és előny, mivel azok is részt vehetnek az eseményen, akik egyébként a hosszú utazás miatt ezt nem tehették volna meg. Célunk továbbra is az, hogy folyamatos fejlesztéssel fenntartható maradjon a sorozat, és ezzel is hozzájáruljunk az újdonságok, az új trendek, jó gyakorlatok megismertetéséhez, adaptálásához. Ezúton is köszönjük a Nemzeti Kulturális Alapnak, hogy anyagi támogatásával hozzájárult a rendezvény sikeres és magas színvonalon történő megvalósításához.

Jegyzetek és irodalmi hivatkozások

1. Digitalizálás – OSZK szakmai nap 2010. 05. 21. [online] == KonferenciaKlog. Feltöltve: 2010.05.23. Hozzáférhető: https://web.archive.org/web/20100618200606/http://konferencia.klog.hu/2010/05/23/digitalizalas-oszk-szakmai-nap-2010-01-21/ [Megtekintve: 2020.10.25,.]
2. Ládi László előadásának címe: Országos digitalizálási adatbázis
3. Moldován István előadásának címe: Munkafolyamat szervezés digitális gyűjteményekben
4. Takács Dániel előadásának címe: Egy könyvtár digitalizálási terve. Az Ügyvédi Kamara könyvtára.
5. Gönczi Péter előadásának címe: Digitalizálási gyakorlat Göttingenben
6. TÓTH Máté. Aktuális fejlesztések: Wikipedia és 23 dolog [online]. == A könyvtár 2.0 kísérleti műhely honlapja. Feltöltve: 2010.10.28. Hozzáférhető: https://web.archive.org/web/20101126171402/http://blog.konyvtar.hu/k2/2010/10/aktualis-fejlesztesek-wikipedia-es-23-dolog/ [Megtekintve: 2021.10.25.]
7. NÉMETH Márton. Rövid összegzés az október végén megrendezésre került szakmai napról [online]. == A könyvtár 2.0 kísérleti műhely honlapja. Feltöltve: 2010.10.29. Hozzáférhető: https://web.archive.org/web/20101126171402/http://blog.konyvtar.hu/k2/2010/10/rovid-osszegzes-az-oktober-vegen-megrendezesre-kerult-szakmai-naprol/ [Megtekintve: 2020.10.25.]
8. NÉMETH Márton. Tartalmak vizuális megjelenítése 2011.03.02.: K2 szakmai nap összefoglaló [online]. == A könyvtár 2.0 kísérleti műhely honlapja. Feltöltve: 2011.03.3. Hozzáférhető: https://web.archive.org/web/20130321073454/http://blog.konyvtar.hu/k2/2011/03/tartalmak-vizualis-megjelenitese-2011-03-02-k2-szakmai-nap-osszefoglalo/ [Megtekintve: 2020.10.25.]
9. TÓTH Máté. Körkép az egyetemi technológiai kutatásokról [online]. == A könyvtár 2.0 kísérleti műhely honlapja. Feltöltve: 2011.05.31. Hozzáférhető: https://web.archive.org/web/20120815131251/http://blog.konyvtar.hu/k2/2011/05/korkep-az-egyetemi-technologiai-kutatasokrol [Megtekintve: 2020.10.25.]
10. Részletes összefoglaló: NÉMETH Márton. Egyetemi technológiai kutatások a könyvtárosképzésben: K2 szakmai nap [online]. == A könyvtár 2.0 kísérleti műhely honlapja. Feltöltve: 2011.06.03. Hozzáférhető: https://web.archive.org/web/20120815141514/http://blog.konyvtar.hu/k2/2011/07/egyetemi-technologiai-kiutatasok-a-konyvtaroskepzesben-k2-szakmai-nap/ [Megtekintve: 2020.10.25.]
11. Benedek Janka és Strbka Eszter előadásának címe: Az iNapló projekt
12. Mészáros Kornélia előadásának címe: Az információkeresés jelen problémái és lehetséges megoldásai
13. Racsko Réka előadásának címe: A tanári munka erőforrásai
14. Fülep Ádám előadásának címe: E-papír kísérletek a közoktatásban
15. Bereczki Bálint előadásának címe: A bakelitlemezek digitalizálása
16. Bognár Noémi Erika, Kozma Zsófia, Tormási Gabriella előadásának címe: A virtuális blogok mint közösségi terek
17. Kornhoffer Mónika előadásának címe: Webarchívumok a nagyvilágban
18. Nagy Gyula előadásának címe: Personal Information Management
19. Molnár Sándor előadásának címe: Hely – és művelődéstörténeti célú temetői nyilvántartó rendszer fejlesztése
20. TÓTH Máté. Villanyolvasás, villanykönyv: A K2 kísérleti műhely 2013. évi rendezvényei. == Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 22. (2013) 11., p. 27–35. ISSN 1216-6804
21. Balogh Zoltán (Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdálkodástudományi Kar) előadásának címe: Mi az okostelefon és milyen jellemzői teszik alkalmassá tartalmak közvetítésére?

22. Bíró Szabolcs (ShiwaForce.com Zrt.) előadásának címe: Mit kell tennünk, hogy a honlapunk böngészése kényelmes legyen akár egy mobiltelefon kicsi képernyőjén is?
23. Földes László (Kossuth kiadó) előadásának címe: Milyen működő – kifejezetten mobil eszközökre optimalizált – könyves szolgáltatásokat valósítottak meg profitorientált vállalkozások és nonprofit intézmények? A Kossuth kiadó okoskönyvei.
24. Horváth Zoltánné (T-Systems Magyarország Zrt.) előadásának címe: Mi az a QR kód és hogyan alkalmazható a könyvtári szolgáltatásokban?
25. Bánki Zsolt (Petőfi Irodalmi Múzeum) előadásának címe: Milyen működő – kifejezetten mobil eszközökre optimalizált – könyves szolgáltatásokat valósítottak meg profitorientált vállalkozások és nonprofit intézmények? Irodalmi séta Ottlikkal.
26. Székffy Tamás előadásának címe: „…és dedikált olvasókkal. Avagy kemény és puha piaci kitekintés."
27. Racsko Réka (Eszterházy Károly Egyetem) előadásának címe: E-könyvek az iskolában – egy pilot-kísérlet tapasztalatai
28. Farkas István előadásának címe: „Olvasóplatformok, avagy hogyan olvashatunk e-könyveket, dedikált olvasók nélkül…"
29. Moldován István (Országos Széchényi Könyvtár) előadásának címe: E-könyvek az elektronikus könyvtárban
30. Cselenkó Vera (Kaposvári Egyetem) előadásának címe: A virtuális könyvtárak a felhőben
31. Polereczki Anett (Szegedi Tudományegyetem) előadásának címe: Digital signage megoldások
32. Hegedüs Szabina (Szegedi Tudományegyetem) előadásának címe: Tanyák bekapcsolása az információs kultúrába
33. Barton Dávid-Pál Vanda (Eötvös Loránd Tudományegyetem) előadásának címe: Az open access és az osztályozás
34. Jávorka Brigitta (Pécsi Tudományegyetem) előadásának címe: Az internetes könyvcsere világa
35. Szalacsi Alexandra (Pécsi Tudományegyetem) előadásának címe: E-könyvek kölcsönzése az Egyesült Államokban
36. Laskó Judit (Akadémiai kiadó) előadásának címe: Innovatív megoldások a felsőoktatási tananyagok világában
37. Simon András (Monguz) előadásának címe: A HunTéka integrált közgyűjteményi rendszerben tárolt helytörténeti rekordok újrahasznosítása turisztikai célokra
38. Jan Luprich (EBSCO) előadásának címe: EBSCO Discovery Service: egyedi keresési élmény és könyvtári siker
39. Varga Csaba (Complex kiadó) előadásának címe: Olvasó a sötétben – E-könyv formátumok alternatív felhasználásai
40. Katona Ildikó – Lele József (Könyvmolyképző) előadásának címe: Könyvmolyképző
41. BOGNÁR Noémi Erika – TÓTH Máté: Tudás új utakon: a K2 kísérleti műhely harmadik sorozata. == Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 24. (2015) 6., p. 31–41. ISSN 1216-6804
42. Előadások: Lovas Lajos: A MaNDa jelenlegi tevékenysége, Káldos János (Országos Széchényi Könyvtár): Könyvtári digitalizálás Magyarországon: 1976–2050, Bánki Zsolt (Petőfi Irodalmi Múzeum): Digitális kulturális örökségi tartalmak újrahasznosítása, Sándor Ákos (Szegedi Tudományegyetem): Sándor Ákos: DélmagyArchív: a Délmagyarország archívuma, Burmeister Erzsébet (Miskolci Egyetem): A Borsodi Ipari Képarchívum
43. Előadások: Káldos János (Országos Széchényi Könyvtár): Közkincs, de hogyan…?, Koltay Tibor (Szent István Egyetem): A nyílt hozzáféréstől a nyitott tudományig: elvek és akadályok, Görögh Edit (Debreceni Egyetem Kenézy Élettudományi Könyvtár): Open access és hazai gyakorlata, Giczi András (Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára): Felhasználóból kiadó – előfizetési díjból publikálási költség?
44. Előadások: Kóródy Judit (Infodok Kft.): Nagyvállalati információszolgáltatás – Infoszabóság, Wittinghof Judit (Richter Gedeon Nyrt.) Web-könyvtár, Net-könyvtár? A könyvtári szolgáltatások új útjai a Richter Gedeon Nyrt. Műszaki könyvtárában, Csúsz István (Prezi): Ötletműhely Prezi módra, Dudik Diána (MOL Rt.): Könyvtári szolgáltatások a MOL Nyrt.-ben
45. Előadások: Babiczki Tamás (EKF): Olvasás mobil eszközökön, Csont István (DE): Az ókori Alexandriai Könyvtár modellje a virtuális térben, Dudarjev Vitális (ELTE): Mikrotranzakciós módszerek felhasználása könyvtári környezetben, Habos Dorottya (PPE): 14–18 évesek a digitális térben, Kovács Edina (PTE): Az adatbányászat alkalmazhatóságának módszerei és lehetőségei a könyvtárakban, Nagy Andor (PTE): DRM technológiák biztonságossága
46. BOGNÁR Noémi Erika – HORVÁTH Adrienn. A könyvtári digitalizálás jelene és jövője: Beszámoló a K2 2017/2018-as továbbképzési sorozat első alkalmáról. == Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 26. (2017) 11. p. 3–7. ISSN 1216-6804
47. BOGNÁR Noémi Erika – HORVÁTH Adrienn – TÓTH Máté: Könyvtári digitalizálási helyzetkép. == Könyvtári figyelő, 64. (2018) 1., p. 61-73. ISSN 0023-3773
48. Előadások: Tóth Máté (Könyvtári Intézet): Könyvtári digitalizálás Magyarországon, Káldos János (Országos Széchényi Könyvtár): Az Országos Széchényi Könyvtár digitalizálási stratégiája (2017–2025), Győrffy Szabolcs (Országos Széchényi Könyvtár): Digitalizáló műhely az Országos Széchényi Könyvtárban, Szeberényi Gábor (PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont): Digitális tartalomszolgáltatások a Pécsi Tudományegyetemen – stratégiai célok, problémák, lehetőségek

49. Előadások: Bognár Noémi Erika (Könyvtári Intézet): Közösségi iroda a könyvtárban, Kertész Zoltán (Békés Megyei Könyvtár): Könyvtár és alkotó tér, Arany Zsuzsanna (Budapest IX. Kerületi Szent-Györgyi Albert Általános Iskola és Gimnázium): A könyvtárak gamifikációs lehetőségei, Tóthné Hegyi Judit (coach): Coaching könyvtári környezetben – a bibliocoaching mint eszköz, Csikász-Nagy Ágnes és Szabó Piroska (Könyvtári Intézet): A könyvtári szolgáltatások új távlatai – Ízelítő a Könyvtártudományi Szakkönyvtár új szerzeményeiből
50. BOGNÁR Noémi Erika. A jövő könyvtári terei: Beszámoló a K2 továbbképzési napról. == Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 27. (2018) 4., p. 7–10. ISSN 1216-6804
51. Előadások: Dr. Virágos Márta (DE Informatikai Kar): Innovatív könyvtári terek, Dr. Horváth Sándor Domonkos (Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér): Könyvtári helyiségek mint szerethető terek: Győr-Moson-Sopron megyei törekvések, Szabó Piroska (Könyvtári Intézet): Könyvtári terek a megújulás szolgálatában: nemzetközi kitekintés a Könyvtártudományi Szakkönyvtár új szerzeményei alapján, Mikolasek Zsófia (József Attila Megyei és Városi Könyvtár): Könyvtári zöld terek, Gulyás Enikő – Nagy Andor (Könyvtári Intézet): Egy online közösségi enciklopédia: a Cselekvő Közösségek Wiki
52. Előadások: Jávorka Brigitta (Könyvtári Intézet): Felmérés a könyvtárosok helyzetéről, társadalomban betöltött szerepéről, Radó Rita (Eötvös Loránd Tudományegyetemen): Könyvtári szervezetfejlesztés a digitalizálás korában – Lehetőség és feladat, Dr. Tóth Máté (Pécsi Tudományegyetem): Személyzet nélküli könyvtárak, Szabados Adrienn (Pécsi Tudományegyetem): Koha integrált könyvtári rendszer, Bálint István Ábrahám (Pécsi Tudományegyetem): Mozgáskorlátozottak és érzékszervi fogyatékossággal élők könyvtárhasználatának segítése
53. BÉKÉSINÉ BOGNÁR Noémi Erika – HORVÁTH Adrienn – NAGY Andor. Digitális tartalom, digitális szolgáltatás: Beszámoló a 2018–2019-ben megrendezett K2 továbbképzési sorozatról == Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 28. (2019) 6., p. 4–9. ISSN 1216-6804
54. Előadások: Moldován István (Országos Széchényi Könyvtár): A digitálisan született tartalmak megőrzése, Drótos László (Országos Széchényi Könyvtár): Webes tartalmak digitális megőrzése, Lencsés Ákos – Sütő Péter (MTA Könyvtár és Információs Központ – EISZ Titkárság): Online tartalmak konzorciumi beszerzése, Ruttkay Szilvia (Semmelweis Egyetem Központi Könyvtár): Online könyvek egy egyetemi könyvtárban: beszerzési, feldolgozási és szolgáltatási tapasztalatokról röviden
55. Előadások: Márföldi István (Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár): Oktatást támogató tartalomszolgáltatás a könyvtárakban, Szepesi Judit (Országos Széchényi Könyvtár): A digitális átállás hatása a Könyvtári Intézet továbbképzéseire, Fischer Monika (Budapesti Corvinus Egyetem Egyetemi Könyvtár): Rés a falban: az oktatás hiátusai és a könyvtár, Koren Balázs (ELTE TTK): Robotika, avagy ha valamit tanítunk, ezt tegyük!, Szabó Piroska (Könyvtári Intézet): Új oktatási és tanulási módszerek a könyvtárakban
56. Előadások: Buxbaum Barna (online marketing szakértő): Digitális marketing trendek, Békési Károly (e-kereskedelmi szakértő, IBUSZ Utazási Irodák Kft.): A Google Analytics mérési lehetőségei, Sudár Annamária (Országos Széchényi Könyvtár): Bibliotheca Corvina Virtualis, Sümeginé Lehotai Edit (SZTE Klebelsberg Könyvtár): Nem minden könyvtáros grafikus, nem minden grafikus könyvtáros – avagy annak (is) kell(ene) lennünk?
57. Előadások: Szüts Etele (ELTE): Kulturális örökségünk digitalizálásának problémái, Pápai Dóra (PTE): A modern formai feltárás lehetőségei: mi micsoda a korszerű katalogizálásban?, Hubay Miklós (ELTE): A szemantikus adatpublikáció gyakorlati kérdései – tények és mítoszok, Nagy Bence Ádám (ELTE): Felhasználó-központú könyvtárak kialakulása Magyarországon 1945–2014 között
58. Rab Judit (Lechner Tudásközpont): Okos városok – aktuális helyzetkép
59. Kovácsné Koreny Ágnes (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár): Okos könyvtárakkal az okos közösségekért
60. BÉKÉSINÉ BOGNÁR Noémi Erika – JUHÁSZ Réka. Okos városokban okos könyvtárak: ötletcsomag a megvalósításhoz. == Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 29. (2020) 2., p. 9–19. ISSN 1216-6804
61. Dr. Bányász Péter (Nemzeti Közszolgálati Egyetem): Lélektani műveletek a közösségi médiában, Dr. Koltay Tibor (Eszterházy Károly Egyetem): A posztigazság kora és a könyvtárak: megoldások és kétségek.
62. Előadások: Dr. Bernschütz Mária (BME): Az egyes generációk információszerzési módszerei és megszólításuk - dióhéjban, Istók Anna (Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ): Elégedettség helyett elkötelezettség – szolgáltatás helyett élmény.
63. K2 továbbképzési sorozat – Könyvtári Intézet. [YouTube videó]. [Budapest]: Könyvtári Intézet, 2019. 11. 21. 1:07 perc. Hozzáférhető: https://www.youtube.com/watch?v=v38il1udVHQ [Megtekintve: 2020. 10.25.] és Szólj Hozzá! Hozzá szólj! Marketingtrükkök a célcsoportok megszólításához – K2 továbbképzési sorozat. [YouTube videó]. [Budapest]: Könyvtári Intézet, 2020.04.21. 1:23 perc. Hozzáférhető: https://youtu.be/ZqwtyszvhcE [Megtekintve: 2020.10.25.]

(Beérkezett: 2020. szeptember 15.)